

[Holger Andersen.]

et fornuftigt Grundlag. Jeg vil gerne sige til det ærede Medlem, at det er dog en meget stor Indskrænkning at gøre, naar han siger, at de har alt til fælles *undtagen* netop Sindelaget. Saa bliver der unægtelig paa det Omraade, der her skal lovgives om, ikke meget tilbage af Fællesskabet. Fællesskabet kan ytre sig paa overmaade mange andre særdeles vigtige Omraader, økonomiske Omraader, sociale Omraader o. s. v.; men paa det meget vigtige Omraade, her tales om, bliver der unægtelig ikke meget tilbage af Fællesskabet. Fra dansk Side har man hidtil, jeg tror at kunne sige i de første Aar efter Genforeningen næsten enstemmigt, stillet sig afvisende overfor Kravet om en saadan Deling af Skolekommissionerne i danske og tyske Skolekommissioner, og man har henvist til, at Valgordningen til Skolekommissionerne i de sønderjydske Landsdele, da det er en ren Forholdstalsvalgordning, giver det tyske Mindretal hele den Repræsentation, som dette Mindretal i Kraft af sin Styrke har Krav paa. Man har endvidere henvist til, hvilket ogsaa den højtærede Undervisningsminister gjorde, at Skolekommissionsomraaderne i Sønderjylland i Modsætning til det øvrige Land er meget smaa, idet der for hvert enkelt Skoledistrikt er en særlig Skolekommission, og at en saadan Deling derfor var endnu mindre paakrævet i de sønderjydske Landsdele, end den vilde være, hvis man havde en Skolekommission for hver Sognekommune. Det Synspunkt, man Gang paa Gang har ført frem fra dansk Side, har vel hovedsagelig været dette, at Gennemførelsen af et Krav som det her foreliggende vilde betyde en lovfæstet Isolering af en bestemt Befolkningsdel, og at der derved vilde opstaa en Stat i Staten — det er et Udtryk, der hyppigt er brugt. Det ærede Medlem Hr. Schmidt udtalte forleden Dag, at det fandt han var ganske hen i Vejret. Jeg kan nu ikke være helt enig med det ærede Medlem heri, men paa den anden Side mener jeg for mit Vedkommende, at man selvfølgelig skal lære af Udviklingen og se paa Forholdene, saaledes som de er. Naar f. Eks. i November Maaned i Fjor en saa anset Mand som Dr. phil. Vilhelm la Cour i en Artikel i „Grænsevagten“, som jeg beder den højtærede Formand om Til-ladelse til at oplæse et kort Citat af, skriver:

„Vi vilde opfatte det som i høj Grad skadeligt, om der oprettedes selvstændige tyske Skolekommissioner i Nordslesvig,

først og fremmest fordi det tvungne Samarbejde mellem danske og tyske Fraktioner derved udelukkes“,
saa maa jeg heroverfor indvende, at der kan dog være Maade med den moralske og aandelige Værdi, som et saadant tvungent Samarbejde paa dette Omraade vil kunne have. Man siger ogsaa somme Tider, at disse fælles Skolekommissioner i de stærkt blandede Omraader har en stor Betydning som opdragende Element for Befolkningen, der gennem Samarbejdet i disse Skolekommissioner lærer hinanden at kende og lærer at respektere hinandens Synspunkter, det skal de netop gøre. Man vil altsaa fastholde disse blandede Skolekommissioner ud fra et principielt Krav om, at de ex officio skal være et ved Statsmagtens Lovgivning indsat opdragende Element. Helt Enstemmighed har der jo fra første Færd ikke været om dette Synspunkt fra dansk Side. Der har ogsaa været kendte danske Mænd, ikke mindst i de blandede Omraader, som har stillet sig skeptisk overfor dette; jeg maa have Lov til at minde om, at vist saa tidligt som 1921 udtalte en saa kendt Mand som Peter Gad fra Hejsel sig meget stærkt imod dette System, idet han mente, at baade den danske og den tyske Skole led derunder. Jeg for mit Vedkommende vil ikke lægge Skjul paa, at jeg synes, man her i høj Grad maa søge at lytte til de Erfaringer, der hidtil er indhøstet. Det var naturligt, forekommer det mig — og jeg syntes ogsaa, det ærede Medlem Hr. Schmidt maatte indrømme det —, at man fra dansk Side i 1920 skred til den Ordning, vi har gennemført. Det ærede Medlem Hr. Schmidt henviste selv i sin Tale forleden Dag til, at man i og for sig ikke skulde lade det være afgørende, hvad man gjorde i andre Lande, det vilde han heller ikke lade være afgørende for sin Opfattelse. Det ærede Medlem rører her ved et Punkt, jeg gentagne Gange tidligere har haft Lejlighed til at understrege baade inden- og udenfor denne Sal. Naar der nu om Stunder tales meget om nationale Mindretals Ret, og naar det nationale Mindretalsproblem er kommet til at spille en afgørende Rolle i den internationale europæiske Politik, maa man, naar det drejer sig om Nordslesvig, om Slesvig overhovedet, ikke se bort fra, at der i Virkeligheden hverken Nord eller Syd for Grænsen er Tale om Mindretal i den Forstand, hvori der internationalt opereres med dette Begreb. De Kendetegn, som de internationale Traktater opstiller for saadanne nationale Mindretal med Hensyn til Race og Religion, er overhovedet slet ikke til Stede for den samlede Be-